

FOCUS

NOVEMBER 1989 - f 8,75/170 BFR.

MAANDEBLAD VOOR FOTO EN VIDEO

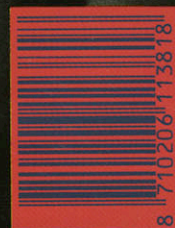
FOCUS

GLASNOST USSR NÚ ZWART OP WIT

CARL DE KEYZER

**VALENTINAS JURAITIS
MAURICE BOYER**

SPECIAL IN HET LICHT VAN DE DONKERE KAMER

TEST: Sinar/Beseler/Gold 400 T-max/ JVC GR-S707/Mitsubishi HS-C40E

'HOMOSOVJETICUS'

NIEUW FOTOBEEK

INDIA, HET EERSTE BOEK VAN DE ZELFSTANDIGE UITGEVERIJ FOCUS, BELEEFTE WEGENS GROOT SUCCES EEN TWEEDE DRUK. DE FOTO'S UIT HET BOEK VAN CARL DE KEYZER ZIJN ALOM GEPREZEN, AANGEKOCHT VOOR BELANGRIJKE COLLECTIES EN VEEL BEKROOND (O.A. DE HASSELBLADPRIJS BELGIË EN DE GRAND PRIX DE FRIBOURG). GEEN WONDER DAT ER GROTE BELANGSTELLING IS VOOR DE KEYZERS' NIEUWE PROJEKT 'HOMO SOVIETICUS'. TIJDSCHRIFTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND WAARONDER HET GROTE TIME LIFE MAGAZINE HOPEN DE FOTO'S VAN DE SOVJETBURGERS TE KUNNEN PUBLICEREN. EN JA, INDERDAAD, FOCUS BRENGT DEZE MAAND HET ALWEER ACHTSTE FOTOBEEK UIT: 'USSR/1989/CCCP' VAN CARL DE KEYZER.

DOOR HERMAN KEPPY

Carl De Keyzer in de armen van een Russische bruid.

Carl De Keyzer (30) heeft er net een week donkere kamer opzitten waaraan de vermoeiende afsluitende reis naar Rusland voorafging. De fotograaf heeft hoofdpijn. Maar het is vooral de voorafgaande avond, het verjaarsfeestje van de hoofdredakteur van Focus dat hem parten speelt. Gelukkig is hij bereid tot een interview, hoewel hij dat afsluit met een aspirientje. Als in het volgende gesprek over Rusland wordt gesproken, wordt overigens de meeste tijd de Sovjet Unie in zijn geheel bedoeld.

Wat heeft 'India' voor je betekend?
"De doorbraak eigenlijk, vooral in het buitenland. Ik heb er heel veel goede contacten door gekregen. Voornamelijk in het milieu van 'persfotografen', minder in het laten we zeggen 'artistieke circuit'. Het boek is een soort visitekaartje, ik verwachtte eigenlijk niet dat het mij financieel iets zou opbrengen. In het begin, denk je meer aan klassieke zaken als foto's verkopen en prijzen winnen."

Leverde 'India' ook opdrachten op?
"Je krijgt aanbiedingen, maar dat zijn meer zaken die een soort afvloeiing, een toepassing zijn

van jouw soort fotografie. Je krijgt opdrachten om bepaalde steden te fotograferen, om op reis te gaan, maar het moet dan commerciëler zijn. Ik maak veel liever zelf eerst iets dat ik kan verlopen dan dat ik in opdracht werk. Dat hangt van de opdracht af natuurlijk. Ik heb een paar jaarverslagen gemaakt voor be-

drijven, maar ik was volledig vrij in wat ik deed. Voor de rest heb ik, behalve een paar portretten voor de Volkskrant en een project voor de stad Gent geen opdrachten aanvaard. Dat heeft ook wel te maken met tijdsgebrek. Het boek komt uit en dan ben je toch een dik half jaar bezig met al die tentoonstellingen. Met 'India' had ik in een jaar, ik heb het op een bepaald moment geteld, 35 tentoonstellingen."

Waarom besloot je om naar Rusland te gaan?

"Min of meer dezelfde reden als met India. Het was compleet onbekend voor me, misschien een beetje het avontuur en ja, het verleggen van grenzen, zoiets. De voorlaatste reis naar India heb ik twee dagen op een transithotel gezeten in

Moskou en tijdens een rondrit de stad gezien. De sfeer en de moeilijkheidsgraad, die combinatie trok me aan."

Wat bedoel je met moeilijkheidsgraad?

"In India is dat het klimaat en het vervoer, voor-

al tijdens de moessonperiode, dat soort dingen die vrij moeilijk zijn te overbruggen. In Rusland heb je dat minder, maar het probleem is daar... tsja, het systeem uiteindelijk. Het land is zeker voor toeristen ondoordringbaar. Het is moeilijk om zowieso ergens te geraken en er dan lang genoeg te kunnen blijven om iets te kunnen doen."

Met wat voor soort problemen heb je dan te maken?

"Als je India binnenkomt zie je onmiddellijk dat het anders is dan je gewend bent. Rusland lijkt een Europees land, maar dan dertig jaar terug. Die sfeer alleen al is vrij uniek. Een barrière is de taal. In India zijn veel mensen die Engels spreken, je kunt contacten leggen. In Rusland

heb je bovendien niet genoeg tijd om goede contacten te leggen omdat je niet zo lang in een stad kunt verblijven. Nog een probleem was gebrek aan informatie. In India kan je kranten lezen, vragen wat er gebeurd is, maar in Rusland weet je dat niet. De situatie is ook veel complexer. In India kan je heel gemakkelijk intuïtia-

tief fotograferen, tenminste zo heb ik dat gedaan. Maar Rusland is visueel niet zo aantrekkelijk. Je moet ergens een standpunt innemen of een soort vertrekidee hebben en dat impliceert gewoon dat je toch iets van het land moet weten, vooral politiek. Hoe het systeem in elkaar zit, want dat bepaalt voor het grootste gedeelte de sociale gedragingen."

Je bent twaalf keer geweest, gaf je jezelf steeds een andere opdracht mee, of bepaalde je ter plekke wat je ging doen?

"Allebei. In het begin was het mijn bedoeling om Rusland te nemen, het Europese gedeelte, maar ik heb dat uitgebreid tot de sovjets omdat ik het ook heel boeiend vond om te zien wat het

communisme voor invloed heeft gehad op die Aziatische landen, Georgië, Armenië, die andere culturen hebben. Verder is dat jaar '88-'89 één van de belangrijkste periodes geweest in de zeventig jaren na de Revolutie. Net voor '88 had je wel de slogan van Glasnost en Perestroika, maar de echte uitwerking daarvan is na augus-

tus '88 gekomen. Voor mij was een heel duidelijk teken de uitzending van een basketball-wedstrijd uit de VS, met Amerikaanse reclame tussendoor. De actuele grote gebeurtenissen zijn bepalend geweest. Het is nu pas dat er veel gereisd wordt naar de Sovjet Unie. Toen zaten die reizen nog echt niet vol. Ik kon nog tamelijk laat boeken en zo naar de verkiezingen gaan in Litouwen, de betogingen in Armenië, Georgië na de moordpartij en het gebied van de aardbevingen in Armenië."

Wat fotografeer je dan, jij fotografeert toch geen lijkens in straten?
"Nee, het is moeilijk om uit te leggen..."

Het gehele fotoproject "Homo Sovieticus" (USSR/1989/CCCP) van Carl De Keyzer werd gemaakt op KODAK T-MAX zwartwit film, ISO 400 voor het formaat 6x7 cm en 6x17 cm. De films werden beschikbaar gesteld door KODAK NEDERLAND B.V. Zonder de hulp van de PROFESSIONAL PHOTOGRAPHY DIVISION van de EASTMAN KODAK COMPANY, Rochester, NY (VS) was dit project niet tot stand gekomen.

Tentoonstelling USSR/1989/CCCP
Canon Image Centre, Leidsestraat 79
Van 10 nov. t/m 29-11
Open: di t/m vrij, 12-17.45 uur
en za, 11-16.45 uur.

'HOMO SOVIETICUS'

THOMAS SORENTINO

'HOMO SOVIETICUS'

USSR/89/CCCP door CARL DE KEYZER

Groot formaat fotoboek, 30x30 cm, 142 pagina's met 75 zwartwit foto's, waaronder panorama foto's (55 cm breed) op uitklapbare pagina's. Speciale zgn triotone druk (drie tinten) voor accentuering barietkwaliteit van de originele foto's. Tekst door Carl De Keyzer en Philip Vandenberghe. Vormgeving: Filiep Tacq. Uitvoering 170 grs hv mc silk papier met dubbel omslag. Paperback: genaaid gebrocheerd. Prijs: f 69,90/Bfr 1300. Gebonden versie: genaaid gebrocheerd, voorzien van 1500 grs band met stofomslag. Prijs: f 89,90/Bfr 1675.

Luxe editie: beperkte oplage 1 t/m 100. Als gebonden versie, in speciale cassette met originele foto (30x30 cm), genummerd en gesigneerd. Prijs: f 200,-/Bfr 3700. Een uitgave van Uitgeverij Focus/SDU uitgeverij. ISBN (distributie) 90-12-06304-3. Engelse editie [HOMO SOVIETICUS] onder dezelfde condities.

SPECIALE AANBIEDING

FOCUS ABONNEES: ZIE BIJGEVOEGDE AANBIEDING.
 LOSSE NUMMERKOPERS VAN FOCUS KUNNEN
 DIT BIJZONDER FRAAIE BOEK RECHTSTREEKS
 BESTELLEN DOOR HET BETREFFENDE BEDRAG VOOR
 PAPERBACK, GEBONDEN VERSIE OF LUXE EDITIE
 OVER TE MAKEN OP GIRONUMMER 4769393 TNV
 UITGEVERIJ FOCUS, AMSTERDAM ONDER
 VERMELDING VAN "USSR". NA Overschrijving
 ONTVANGT MEN HET BOEK Z.S.M. STEVIG VERPAKT,
 FRANCO THUISBEZORGD.